

Урок виховання

Валентин Чемерис

Неділя. Передобідня пора. Сергій Архипович сидить на канапі і, закинувши ногу на ногу, курить, сердито пускаючи кільця диму до стелі. Семирічний Шурик шморгає носом і, кривлячись, відганяє від себе сизий густий дим. Мама на кухні готує обід: чути, як вона торохтить посудом і гримає на kota.

— Так ти зрозумів мене? — хриплим від повчання голосом запитує тато Шурика: — Втямив, що вчинив негарне діло?

Шурик мовчить. Тато підвищує голос, сердито жестикулює рукою, в якій затиснута цигарка, на канапу летять іскринки.

— Сьогодні ти, лобур, не дочекавшись сніданку, безсоромно поліз у буфет і без дозволу мами крадькома злопав половину торта,— прокурорським тоном починає тато свою мораль.— Спійманий на місці злочину, ти, малолітній брехунець, пробував, грубо кажучи, відбрехатися і звернути все на невинних мишей. А чи відомо тобі, що наш кіт сумлінно виконує покладені на нього обов'язки і вищезгадані гризуни у нашій квартирі не водяться?..

Винуватець червоніє, сопе і відвертається до стіни. Урок виховання не клеїться. Шурик, хоч і шморгає носом, але поки що не кається.

— Ти чому мовчиш, га? — в тата вже уривається терпець.— Ти зробив підлість своїм близьким! Ти без дозволу зайнявся крадіжкою, ти...

— А хіба буває крадіжка з дозволом? — раптом весело блимає меткими оченятами Шурик.

— Не смій чіплятися до справедливих слів свого батька! Ти вчинив крадіжку — де раз, зайнявся брехнею — це два. Два! — кричить тато і сердито тиче в рот цигарку, але не тим кінцем. Шурик регоче. Тато пирхає, випльовує попіл і жбурляє недокурки на підлогу.

— Мовчи, коли я займаюся твоїм вихованням!

— Сергію,— лагідно озивається з кухні мама.— Годі— бо тобі мучити хлопця. Він уже зрозумів свою провину.

— Ні,— гримить тато праведним гнівом.— Ще раз — ні! Я не заспокоюся, доки не виховаю з цього лобуряки чесну і правдиву людину. А то що виходить? Раз збреше, два збреше, а потім буде обдурювати нас на кожному кроці! — І знову до Шурика: — Ти переконався, що брехня — це підлість?

— Переконався,— ледь чутно шепоче Шурик.— А в цирк сьогодні підемо?

— Нікуди й ногою з квартири! — жорстоко кричить тато й рубає повітря рукою.— Я таки візьмуся за твоє виховання! Мій син мусить бути у всьому кришталево справедливим. Чому ти, вчинивши крадіжку, не признався про те чесно?

— Боявся, що мама битиме,— рюмсає Шурик.

— Виходить, ти до всього ще й боягуз! — аж підскаочив тато.— Що ж буде, коли ти

виростеш, га? Ти думав про це, нерозумна твоя голова? Невже ти не міг взяти з мене приклад? З твого чесного батька? Адже я ніколи нічого не боюся. І завжди ріжу правду-матку в очі, якою б вона не була неприємною для мене.

Шурик зненацька швидко-швидко нюхає повітря й перелякано кричить:

— Димом тхне!

— Не тхне, а пахне,— перебиває тато.— Треба, врешті, культурно висловлюватися. Так на чому ми зупинилися? Ага, на чесності. Отже...

Кажучи це, тато хоче почухати поперек, але несподівано його рука натрапляє на щось гаряче і пекуче на канапі. Охнувши, він блискавично злітає додолу і суне обпечений палець у рот. Шурик схоплюється і, немов заворожений, дивиться на тліючу блискучу цяточку, що швидко шириться по оббивці канапи, утворюючи правильне коло.

— Гаси! — кричить він.— Гаси, бо канапа згорить...

Отямившись, тато накидається на злополучний вогник, загашує, а потім, вискубуючи по ниточці зітлілі краї, перелякано бурмоче:

— Ах, чорт!.. І як це я?.. Кутив лежачи. Новісінька ж канапа... Ах, чорт... Тепер мені Софія влаштує концерт. І треба ж було так необережно...

— Мамо! — кричить Шурик.

— Цить! — люто шипить тато.— Мама за нову канапу підніме таку бучу, що ми, як пір'їни, повилітаємо з квартири. Мовчи! Зараз щось придумаємо.

— Що там у вас трапилося? — запитує мама, виглядаючи з кухні в кімнату.

Тато поспіхом сідає на дірку і вимушено посміхається.

— Роби, роби своє. У нас тут іде урок виховання. Отже, ти зрозумів, Шурик, що брехати негарно?

— Зрозумів,— ехидно хихикає Шурик.

— От і добре, от і добре,— бурмотить тато і рукавом витирає мокрого лоба.— Значить, коли ми беремо оцю дірку... тобто брехню... Тобто я хотів... Софіє, не заважай мені, я хочу виховати сина чесним і правдивим.

Мама стенає плечима і виходить. Тато люто шипить на Шурика:

— Коли ти писнеш мені хоч слово про дірку, то я ж тобі! Набери в рот води і мовчок! Я щось придумаю, заштопаю, заклею прокляту дірку. А ти сьогодні підеш у цирк! Марш гуляти у двір!

На цьому урок виховання про чесність закінчився.